

Yazılmayanlardan Okuduklarım...

Can EREL
Uçak Mühendisi
can.ereel@canerel.com.tr

11 Mart 2020 ile başlayan küresel salgın ilânı sonrası 1 yıl 2 ay 5 gün geçti; 432'nci gündeyiz... Bu süreçte, ilk haftalarda gidişata göre bazı tespit ve değerlendirmeler ile önerilerimi bir seri olarak paylaştım; sürekli olarak da yapılan çalışmalarını ilgi ile izledim. Gün geçmedi ki salgının hayata etkisine yönelik bir analiz ve değerlendirme okumayayım; çoğu da havacılık ile ilgili idi...

Değerli bir makaleyi de, "[Pandemi boyunca 42 havayolu iflas etti](#)" başlığı ile meslektaşım Dr. Batuğhan KARAER birkaç gün önce yayınlamıştı; her zamanki gibi, merakla okudum...

Yazılanlar kadar, yazılı içerikte ve çağrıştırdıkları ile karşılaştırma yaparak yazılmayan(lar)ı sorularla okumak da hep hoşuma gider; Peter Drucker'ın "*İletişimde en önemli şey, söylenmeyen şeyleri duymaktır.*" sözüne de sadakatle...

Örnek (1): *Tüketim havacılığının omurgası olan ve havacılığı şekillendiren tarafta,*

Yolcu taşımacılığının etkilenmesi vurgusu ile,

- *Türkiye*
 - *Türk Hava Yolları 742 milyon Dolar*
 - *Pegasus Havayolları 266 milyon Dolar*
- *Almanya*
 - *Lufthansa Grubu 6,7 milyar Euro*
- *ABD*
 - *Southwest Airlines 3,1 milyar Dolar*
 - *United Airlines 7,1 milyar Dolar (Kuruluşundan beri ilk)*

ve

- *Uluslararası Hava Taşımacılığı Birliği (IATA) geçen yıl bu küresel salgın nedeniyle talebin %65,9 oranında düştüğünü ve havayolu şirketlerinin toplamda 118 milyar dolar üzerinde zarar edebileceğini belirtmiş.*

yazılmış...

Ben, bu şirketlerin, etkisinde kalınan (işletim şartları, alınan destekler, sermaye ve yönetsel uygulamaları kullanılarak karşılaştırmalı bir değerlendirmesini okumaya çalıştım. Bu dönemde,

- *Türk Hava Yolları organik bünyesinde kargo işlevi olmasaydı nasıl olurdu?*
- *Pegasus Havayolları organik bünyesinde kargo işlevi olsaydı nasıl olurdu?*
- *Bu durum, bu şirketlerin bundan sonraki iş stratejilerini nasıl etkiler?*
- *Yurtiçinde ve yurtdışında şirketlerin koltuk başına zarar miktarları nedir?*

diye okudum...

Örnek (2): Oluşan dengesizliklerin yarattığı fırsatların bu süreçte güçlü kalan şirketlere avantaj sağlayacağı, iş birlikleri ve birleşmeleri artıracığı yazılmış...

Ben; bu süreçte,

- Oluşan dengesizlikler ve dolayısı ile fırsatların güçlü kalan şirketler tarafından kontrolsüz kullanılabilir mi / nasıl bir otokontrol sağlanır?
- Oluşan dengesizlikler ve dolayısı ile fırsatların güçlü kalan şirketler tarafından "iş birlikleri ve birleşmeler" alanında da kontrolsüz etilleri olabilir mi / nasıl bir otokontrol sağlanır?
- Güçsüz kalan ve/veya iflasını açıklayanlar küresel/bölgesel/ulusal rekabette nasıl bir dengeleme sağlanabilir?
- Ülkelerin "Hava Trafik Hakları (Freedoms of the Air)" alanında etkilenmeleri/etki girişimleri nasıl olacak ve nasıl izlenir de dengeleme sağlanabilir?

okudum...

Ve tabii, en başından beri "...bu dönem bazı şirketlere, ürünlere Ocak 2020 içinde akla hayale gelmeyecek ölçüde şans da getirmiş olabilir mi?" soruma bir de kanıt oldu yazı... Üçüncü grupta örnekleri de oradan vereyim:

Örnek (3): Küresel salgının olumsuz etkileri yazılmış...

Ben, bu süreçte,

- Bazı özel alanlarda
 - Hava Ambulans hizmeti sunan şirketlerini,
 - Hava Taksi hizmeti sunan şirketlerini,
 - Hava Kargo hizmeti sunan şirketleri,olumsuz etkilediği iddia edilebilir mi?
- Boeing şirketinin ve hatta ABD hükümetinin, başlayan Boeing 737 MAX krizi nedeni ile öngördüğü etkilerini ne kadar korktuğu seviyede yaşamıştır?

Özetle, Kral Sisifos kimin kralı?

Geçmişte bazı konularda "Etki Analizi" yaparken, ilgili faaliyet/gelişmenin olmaması durumunu dikkate aldığımız seçenekler olurdu; yazılmamışlardan okunan bu soruların cevapları aranırken de bu yaklaşım kullanılabilir mi?

Yaşanan bu zor dönemde tün insanlığa güç ve kolaylık dilerken okuttukları nedeni ile söz konusu makalenin değerli yazarına teşekkür ederim.

Kaynakça :

1. Batuğhan KARAER: "[Pandemi boyunca 42 havayolu iflas etti](#)"; TurizmDays; 5 Mayıs 2021.
2. Can EREL: "[AÇIK ÖNERİMDİR!](#)"Serisi; CE® Web Sitesi "[Değişim ve Düşündürdükleri](#)" Sayfası, Mart-Haziran 2020.